

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Stateræ nomine rectè diuinam significari iustitiam. Sectio V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

quemadmodum plerique curiose supputant: satis enim est generatim intelligere fuisse in aequale pretium pro tritico, & hordeo postulatū. Est autem bilibra duarum librarum pondus: unde nomen bilibris, & bilibre, quod habet pondus duarum librarum: pro quo Græcè est *χίμζ*, quod nomen sonat mensuram tritici, aut leguminis, quæ in cibum diurnum ut satis: Budæus lib. 5, de Asse, putat esse libras quatuor: Pollux tres duntaxat: vulgatus interpres duas tantum esse existimavit. Additur, *Vinum, & oleum ne laferis*, id est, fideles, qui in Christum crediderant tam ex Iudæis, quam ex gentilibus, qui propter charitatem vino, propter misericordiam autem oleo significantur: præcipitur ergo Tito, ut nullum fidelibus malum inferat, id quod verè ita accidit. Etenim, ut narrat Euseb. lib. 3, historiæ Ecclesiasticæ cap. 7, Ecclesia, quæ erat Hierosolymis congregata, oraculi cuiusdam indicio, quod probationibus per revelationem traditum fuerat, antequam bellum oriretur, ex Hierosolymis migravit, & oppidum trans Iordanem, quod Pellam nominant, incoluit: atque ita obsidionis procellam, & innumera, quæ Iudæorum gentem inuoluerunt, mala diuina prudentia declinauit.

Statera nomine rectè diuinam significari iustitiam.

SECTIO V.

His ita secundum literam explicatis illud duntaxat obseruatione dignum videtur in sacris literis statera nomine diuinam significari iustitiam, veluti Ezechielis cap. 5, vbi Propheta iubetur caput, & barbam suam radere, & omnes capillos in vnum collectos in quadam iustissima statera ponderare, eosque deinde in tres partes æqualis ponderis diuidere, partemque vnam igne comburere, alteram gladio minutatim concidere, postremam demum in ventum spatgere: vbi quemadmodum in ipsomet contextu explicatur, pili Hebræos significabant, quorum sceleribus diuinæ iustitiæ statera ponderatis eorum alij famis, & pestis incendio in ipsa ciuitate, alij extra ciuitatem Assyriorum gladio perirent: alij in captiuitatem abducendi, in variâsque regiones, & prouincias, quasi in ventum dispergendi ab Ezechiele prædicebantur. Sic etiam 4. Reg. 24, *Extendam*, inquit Dominus, *super Hierusalem funiculum Samariae, & pondus domus Achab*: pro quo septuaginta transtulerunt, *Extendam in Hierusalem mensuras Samariae, & trutinam domus Ephraim*, id est, easdem pœnas ad Hierusalem deponam, quibus in Samariam animaduerti, quemadmodum exponit D. Chrysostomus homilia in Psalm. 95, vbi in eandem sententiam affert illud, quod dictum est ad Regem Balthasarem Daniels 5, *Appensus es in statera, & inuentus es minus habens*: quo loco docet Chrysostomus Deum, cum punit, trutinam librare vitiorum: eundemque locum expendens Rupertus lib. de victoria verbi Dei capite quarto, duobus modis exponit, quod dicitur, *Inuentus es minus habens*, vno modo, ut sit sensus: ego te excitaui, ut peccantes mihi populos exponeres, sed minus est in facto tuo, quam in proposito meo: in meo namque proposito bona est intentio, quæ defuit in facto tuo: liquidem tuæ superbiæ, & crudelitati seruisisti: multum itaque deest in pondere, quia deest totum, quod esset laudabile, id est, intentio iustitiæ. Altero in hunc sensum: inuentus es minus habens, quia me non glorificasti: De diuina etiam iustitia locutus est Iob cap. 6, cum dixit: *Etiam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas, quam patior, in statera, quasi arena maris hac grauior appareret*: quod Iobum in persona Christi, quam

Fideles à clade Hierosolymitana seruati
Eusebius.

De iustitia
statera.
Ezech. 5.

4. Reg. 24. 13

D. Chrysost.
Daniel. 5. 27

Iob. 6. 2.

quam sustinebat, verisimile dixisse docet Divus Gregorius libro 7. Moralium, ca-
 pite primo, quo loco statera nomine Christum ipsum intelligit: *Quis alius, inquit, D. Gregor.*
statera nomine, nisi mediator Dei. & hominum exprimitur, qui ad pensandum vice nostra me-
ritum venit, ac secum misericordiam suam simul, ac iustitiam detulit; sed misericordia hanc
preponderans culpas nostras parcendo lenigavit: in manu enim Patris quasi statera miri libra-
minis factus hinc in se calamitatem nostram, & illius peccata suspendit. Verum Rupertus
 libro secundo de operibus Spiritus Sancti capite octavo, stateram hanc non
 Christum, sed crucem ipsam interpretatur. *Erat, inquit, crux statera Patris habens*
disposita hinc in lance iudicij peccata mundi, inde in lance misericordiae calamitatem generis
humani: sed vicit pondere calamitas in lance misericordiae, lanceque sustollens iudicij decussit
peccata in profundum maris: iuxta illud Michae septimo; Projicit in profundum maris
omnia peccata nostra. Christi enim dolentis passio totius generis humani doloribus
 superaddita preponderavit, plus enim penarum de humano genere sumptum
 fuit, quam culpa ingruisset, quod etiam omnium tanquam illustrissimum de cruce
 canit Ecclesia in hymno illo de passione Domini à Sedulio secundum plerisque
 composito: *Sedulius.*

*Beata, cuius brachio, & sedis pendit pretium,
 statera facta corporis.*

Ratio verò, cur divina iustitia statera nomine exprimitur, ea est, quòd tam
 culpa, quam poena iusto examine ponderantur, ne poena culpa excedat: quatu-
 quam tempè minus inferatur à Deo supplicium, quam culpa promereatur iux-
 ta illud Psal. 102. *Non secundum peccata nostra facies nobis.* Quare et tantum statera ad-
 hibetur, ne criminum acerbiter poena superet magnitudinem: quo sensu dictum
 est Proverborum 16. *Pondus, & statera iudicij Domini sunt:* Et Esaiæ 28. *Ponam in pon-*
dere iudicium, & iustitiam in mensura: & capite vigesimo septimo. In mensura contra-
mensuram, cum abiectus fuerit, iudicabis eam, id est, punies eam in mensura poenae, qua
 respondeat mensurae culpae, quemadmodum exponit D. Thomas in suis com-
 mentariis super Esaiam: quod non est ad propositionem arithmeticam, sed ad
 geometricam reuocandum, ut minoribus quidem peccatis minora, maioribus
 autem maiora supplicia inferantur: nunquam tamen peccatis aequalia. Eandem
 ob causam dicitur Amos 7. *Humus tua funiculo metietur, & tu in terra poluta morieris:*
 quo loco est sermo de captiuitate decem tribuum, quarum supplicia dicuntur
 funiculo metienda, ne peccatorum magnitudinem superent: in eandem sententiam
 dicitur Esaiæ 34. *Extendetur super eam mensura, ut redigatur ad nihilum, & perpen-*
diculum in desolationem: vbi pro extendetur, est Hebraice נָמָה, venamab, quod ver-
bum significat lineas ducere, quemadmodum Geometria faciunt, pro mensura
 verò est נָפֶה, Cau, quod nomen significat lineam illam, seu funiculum, quem
 Architecti solent extendere: vnde Iob 38. loquens Dominus de fabricatione
 terrae dixit ad Iob: *Quis tetendit super eam lineam?* estque non solum aedificantium,
 sed etiam destruentium, cum Architecti nihil volunt supereminere, sed omnia
 solo aquare. Denique perpendicularum est lapis ille, siue pondus plumbeum, quo
 cementarij vtuntur ad parietem siue aequalitatem, siue inaequalitatem deprehen-
 dendam. Est igitur sensus Deum minutissimum esse in scelerum grauitate exarti-
 nanda, atque in supplicio inferendo non solum funiculo geometrico, sed etiam
 Architectorum perpendicularo vti. Denique Threnorum 2. eandem mensuram
 adhibuit in Hierosolymorum ciuitate destruenda. *Cogitauit, inquit, Dominus disti-*
pare murum filiae Sion, tetendit funiculum suum: quem locum expendens Rupertus li-
 bro primo in Hieremiam capite 44. *Dominus, inquit, ista cogitauit, & circumfuit eam,*
X ij

*Deus citra
 condignum
 punit.*
 Psal. 102. 10
 Prou. 16. 11
 Esai. 28. 17
 Idem 27. 8.
 D. Thom.

Amos 7. 17.

Esai. 34. 11.

Iob 38. 5.

*Thren. 2. 8.
 Rupertus li-*

negotijz Melicet summam in libra rationi appendit, & extendit super eam funiculum septuaginta annorum.

- III. E contratio in misericordia tribuenda non stateris, non funiculis, non perpendicularibus videtur: vnde Hierem. 31. Hierusalem, quam ad puniendum funiculo, & perpendiculari fuerat dimensus, cum ex misericordia reedificaturum se pollicetur, id est typum Ecclesie Catholice nullis terrarum finibus claudenda nulla mensura vitur: imo omnem omnino interdicit illis verbis: *Edificabitur ciuitas Domini, & exiit ultra normam mensura*: quod etiam pertinet illud Psalmi 18. *In omnem terram exiit sonus eorum*: Quod Hebraei ita legunt: *In omnem terram exiit linea*, seu norma eorum. Est enim Hebraice nomen *Cau*, vt sit sensus, Deum instar Architecti in Ecclesia fundanda normam quandam interminatam extendisse, qua vniuersum orbem complecteretur ad gratiam Euangelij omnibus communicandam. Eandem diuinam misericordie largitatem eleganter obseruauit D. Ambrosius in commentariis suis super Psalmum 37. in eo, quod Deus misericordiam, non iustitiam effundere dicitur: etenim de iustitie calice habetur Psalmus 74. *Calix in manu Domini vini meri plenus misto, & inclinauit ex hoc in hoc: verumtamen fax eius non est exinanita*: vbi duo expendenda sunt, videlicet verbum *Inclinauit*, quod non dicit effusionem, sed leuam quandam calicis inclinationem: & præterea quod sequitur: *Fax eius non est exinanita*: cum tamen de misericordia dicitur Canticorum 1. *Oleum effusum nomen tuum*, seu, vt Septuaginta translulerunt, *Oleum mensuratum*, seu *exinanitum*: quo loco per oleum Dei misericordia intelligitur, quam non ad mensuram Deus impertit, sed effundit largiter. Ad terrendum, inquit Ambrosius, plenus est calix, ad ferendum non est exinanitus. Calicem enim ita exinanire non nouit, sed exinanitum tamen est unguentum. Denique cum Christus de retributione ageret, non simpliciter illam appellauit mensuram, sed redundantem, & superfluentem mensuram: sic enim habes Lucæ 6. *Mensuram bonam, & confertam, & coagitatam, & superfluentem dabunt in sinum vestrum*: vbi singula verba emphasim habent, *Mensuram*, inquit, *bonam*, id est, magnam: quoniam verò posset esse mensura magna, sed non plena, additur, *confertam*, iuxta illud Psalmi 102. *Qui replet in bono desiderium tuum*: tunc autem est mensura conferta, cum id, quod mensuratur, vel pedibus calcatur, vel manibus in mensura deprimitur: qua mensura plenitudo magis declaratur, cum subiungitur, *coagitatam*, quod tunc accidit, cum huc, & illuc modius decutitur, vt nihil interius vacuum relinquatur: denique additur, *superfluentem*, id est, non rasilem, sed cumulatissimam, & merita ipsa longè vincentem, siquidem Deus ultra condignum renumerare consuevit: quod verò dictum est, *in sinum vestrum*, præter alia gaudium, & securitatem beatitudinis significat.

Quartum sigillum de equo pallido, & morte super illum equitante, atque inferno insequente explicatur.

SECTIO VI.

- I. **A**duertendum est pro pallido esse Græcè *χλωρός*, quod nomen & pallidum & viride significat: vnde capite octauo sequenti vltigatus interpres fecerit viride transtulit, cum eo loco idem nomen habeatur: imò hoc ipso loco equum viridem interpretatus est Tertullianus libro de pudicitia, capite vigesimo: qua de re sequenti sectione dicemus. Aperto igitur quarto sigillo, *Ecce, inquit, equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi Mors, & infernus sequebatur eum*:
& data